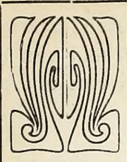
knaap zou kiezen. Reeds had hij zich voorbereid voor een handwerk, toen Gelshorn alles beproefde om hem te laten studeeren, en hem naar het Gymnasium te Herford zond, waar hij bleef tot het jaar 1776. Onder gewoonte moest hij, nadat hij het Gymnasium had doorlopen, zijn eerste preek houden, voordat hij naar de Universiteit ging. Hij hield die te Elberfeld. De moeder was ook in de kerk, om haar zoon te horen. Het was op de tweede Zondag na het feest der Drieënheid (derde Zondag na Pinkster). Toen de bekenden de moeder met haar zoon kwamen geluk wensen, stond zij van haar zitplaats op. Haar voorschoot viel op de grond. In haar heete strijd des biddens voor haar kind had zij gedurende de preek zonder dat zij het wist de zijden banden losgemaakt. In zjjn hoogen ouderdom kon Strausz dit alleen met tranen in de ogen vertellen. 's Avonds voor zijn vertrek naar de Universiteit waste zij zelf zijne voeten en kuste die. Toen trok hij naar Halle, waar hij drie jaren studeerde, werd huis-onderwijzer in Eisleben en kwam in 1780 als hulpprediker naar Wupperfeldt, waar hij een jaar bleef. Daar stond toen de predikant Bartels. Van daar ging hij naar Islohn, waar hij beroepen was, 27 jaar oud.

Tot zo ver zijn uitwendig stil eenvoudig leven, waarin niets buitengewoons is. Het gaat voort als een spruitje, dat door een vlakte loopt. Van zijn inwendig leven kunnen wij slechts iets gissen. Later eerst komt er maar een enkele plaats voor in zijn levensboek, waar Strausz het venster van zijn hart een klein weinig open maakt, waardoor men iets van zijn jongelingsdagen kan zien. Slecht zijne moeder komt in dat leven voor als een lichtende gedaante. Wat was het voor hem een blijdschap, als zij Zondag na Zondag aan zijn zijde naar de kerk te Wupperfeldt mocht gaan. Toen hij zijn eerste salaris, dertig thaler (ongeveer £4 10s.) haar in haar schoot uitschudde, was zij verwondert over zoveel geld en riep uit: "Ampie, Ampie, dat hê je toch nie gesteel nie?" Wat zij voor hem gedaan heeft en hoe zij naar hem opzag en toch ook weer bij hem zich aansloot bleef voor Strausz een heilige tempel. Met hem trok zij naar de eerste pastorie te Iserlohn; maar reeds na drie maanden stierf zij daar aan tering 56 jaar oud. Op het beneden kerkhof ligt zij begraven. Hoe dikwijls zat de zoon bij haar graf en dacht aan haar, aan wier gebed en voorbede hij zoveel te danken had. Ook zij is weder eens een moeder geweest, die haar zoon tot een theoloog gevormd heeft. Van haar had Strausz ook het meeste gekregen: het levendige, geestrijke leven en de diepte van gemoed: als het erfstuk van Zwaben had hij een trek van innerlijkheid en zijn— humor.

J o h a n n e s A b r a h a m werd hij gedoopt, geboren 26 December, 1754. Beide deze dingen waren hem tot blijdschap: voor eerst zijn naam A b r a h a m en dan dat hij zo kort n a den Heiland, ná het Kerstfeest geboren was, zodat de geboortedag des Heren voor en niet ná de zijne kwam, want dat zou verkeerd zijn geweest voor hem. Te Herford schijnt hij altijd vrome meesters gehad te hebben. In Halle werd hij aangetrokken tot het weeshuis (stichting van A. H. Franke, en ook tot Professor Semmler, de liberaal van die dagen. Zo giste alles bij hem doormekaar. De oude predikant Gelshorn, zijne moeder, de Pietististen (vromen), de Nationalisten (liberalen) in Halle, de geestdriftige Niemeier, die kloppstock's gedicht, de Messias, voordroeg dat alles werkte op zijn gemoed. Aan de andere kant, gebonden aan kerkelike vroomheid en gewoonten, en toch geboren met een grote begeerte naar vrijheid—moest wel de stroom van zijn geestelik leven zich zelven een bedding zoeken. Als hij met elf andere candidaten voor Iserlohn op de groslijst stond, kreeg hij dat beroep wel het meest door zijn preek. 's Morgens vroeg, had hij op raad van een koopman, die eersteling van zijn denken, de Heere opgedragen. Mogelik wel heeft er iets van het goud van de morgenuren in zijn preek geschitterd. Daar in Iserlohn kwam voor hem de beslissing. Hoeveel hij aan de Broedergemeente dankt blijkt uit zijn leven.

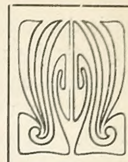
Stilheid,—was het kenmerk van zijn leven totdat hij in Iserlohn kwam. In stilheid verzamelen zich de spruitjes, in stilheid schiet de boom wortels. Hoe meer stilheid er is in de jeugd des te meer voorbereiding is er voor de woeligen strijd later in het leven der wereld.

De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redaktie van de Predikanten van de Ned. Herv. Kerk.

Alle stukken en brieven de Redaktie betreffende te zenden aan

Ds. JAC. VAN BELKUM, Heidelberg.

ADVERTENTIEN.

Staande Advertentiën voor lange termijn op kontrakt.

Familieberichten **6d.** per regel.

Prijs per Jaargang **7s. 6d.** vooruitbetaalbaar.

Alle gelden voor Abonnementen en Advertentiën te zenden aan

de heer H. J. L. Th. ROORDA, P.K. Bus 444, Johannesburg.

Alle brieven voor de Administratie te zenden aan

Mevr. J. A. WORMSER, Schoemanstraat 607, Pretoria.

NO. 9. PRETORIA, 15 MAART 1919. JAARGANG X.

WIJ KUNNEN.

Kunt gij den drinkbeker drinken, dien Ik drinke?—Markus 10 : 38.

(Lezen Markus 10:32-45.)

De Lijdensweken zijn aangebroken, de weken waarin de gemeente van Kristus haar Heer in gedachten behoort te volgen op de lijdensweg, die eindigt op Golgotha.

Als uitgangspunt voor deze lijdensweken willen wij de vraag overdenken, die de Heer Jezus aan Zijne discipelen doet:

"Kunt gij den drinkbeker drinken, dien Ik drinke?"

't Is enkele dagen vóór het Joodse Paaschfeest, het feest waarop duizende Joden naar Jeruzalem trekken om daar met dankbaarheid en blijdschap te herdenken hoe God zijn volk uit Egijpte verlost had.

Paaschfeest is het grote vreugdefeest voor de Israëlieten.

De Heer Jezus met zijn 12 discipelen gaan ook naar Jeruzalem, maar bij hen is geen vreugde, geen feeststemming.

't Is alsof zij een comber voorgevoel hebben van een naderend onheil, of een drukkende stilte, die de storm voorafgaat, over hen ligt.

Meermalen reeds heeft de Heer Jezus met zijne discipelen over het naderend lijden gesproken, maar nu zal Hij het hun nog eens zeer duidelik zeggen:

"Ziet, wij gaan op naar Jeruzalem en de Zoon des menschen zal den overpriesteren en den schriftgeleerden overgeleverd worden, en zij zullen Hem ter dood veroordeelen en Hem den heidenen overleveren en zij zullen Hem bespotten en Hem geeselen en Hem bespuwen en Hem dooden, en ten derde dagen zal Hij weder opstaan."

Weer luisteren de discipelen met een half oor. Zij zien het lijden en sterven voorbij en letten alleen op het einde, dat in heerlijkheid zal zijn.

Denkende aan die heerlijkheid komen Jacobus en Johannes met een vraag tot de Heer Jezus. Zij aarzelen. Zij gevoelen dat zij een groot voorrecht gaan vragen. Daarom beginnen zij eerst met een inleiding:

"Meester! wij wilden wel dat Gij ons deedt, zoo wat wij begeeren zullen."

Als Jezus hen dan aanmoedigt met de wedervraag: "Wat wilt gij, dat Ik U doe?" dan durven zij het zeggen:

"Geef ons, dat wij mogen zitten, de een aan Uwe rechter- en de ander aan Uwe linkerhand in Uwe heerlijkheid."

Jezus is bedroefd. Bijna drie jaren was Hij met hen omgegaan en nu moet Hij ondervinden, dat Hij zelfs door zijn trouwste vrienden niet begrepen wordt.

Was dan al zijn prediken over zelfverloochening vergeefs geweest? Denken zijn beste discipelen dan alleen aan zichzelf? Is het enigste dat zij te vragen hebben, de eereplaats in de hemel?

"Gij lieden weet niet, wat gij begeert." Gij wilt de heerlijkheid, maar zonder de strijd, gij wilt een kroon, maar zonder het kruis.

"Kunt gij den drinkbeker drinken, dien Ik drinke?"

Met deze woorden plaatst Jezus zijn discipelen voor de grondwet van het Koninkrijk Gods, n.l. "het Kruis."

Zij moeten weten dat de weg naar de berg der Hemelvaart loopt door Gethsémané en over Golgotha.

Gij, die met Mij in heerlijkheid wilt zijn, kunt Gij mij ook door die diepten volgen?

Jacobus en Johannes antwoorden:

"Wij kunnen."

Welk een stoutmoedig woord, maar ook welk een gebrek aan zelfkennis. Welk een overschatting van eigen krachten.

Zij meenen alles te kunnen. En ziet, als Jezus in de nacht van het lijden is in de hof van Gethsemané en Hij hen vraagt—niet om de drinkbeker te drinken, maar alleen om één uur met Hem te waken—wat komt er dan van het trotse: "Wij kunnen" terecht?

Zij zien niet in, dat hun eigen kracht geen kracht is, en dat zij zonder kracht van Boven niets vermogen.

Toch geeft de Heer Jezus een antwoord dat ons verbaast.

"Den drinkbeker, dien Ik drink, zult gij wel drinken."

Jezus ziet in de toekomst. Er zal een tijd komen, dat zij de beker kunnen drinken nu nog niet, maar later, als zij door de Heilige Geest de kracht zullen ontvangen hebben, dan eerst zullen zullen zij daartoe in staat zijn.

En zo is het ook geschied.

Beiden hebben de beker gedronken en zijn door lijden tot heerlijkheid ingegaan.

In deze lijdensweken willen wij ook zoeken naar een antwoord op de vraag van Jezus:

Kunt gij den drinkbeker drinken dien Ik drinke?

Jacobus en Johannes antwoordden bevestigend: Wij kunnen!

Kan dit ook ons antwoord zijn? Zijn wij bereid als getrouwe discipelen met Hem de lijdensweg te gaan?

, wij willen wel met Jacobus en Johannes vragen om een plaats in de hemel naast de Heer, maar dan zegt Jezus:

"Weet gij wel wat gij vraagt? Wilt gij met Mij in heerlijkheid zijn, dan moet gij ook den weg gaan, dien Ik U wijzen zal.

Die weg is een weg van smaad en lijden en dood.

De troon, die Mij wacht is een kruis.

De beker dien Ik moet drinken is een lijdenskelk.,

De kroon, die Mij tot Koning zal maken is een doornenkroon.

Wilt gij meegaan? Bij Mij is geen roem te behalen, maar smaad, geen eer, maar zelfverloochening."

Wanneer wij dit alles horen, dan ontzinkt ons de moed. Wij proeven de bitterheid van die drinkbeker en ziende op de zwakheid van ons geloof moeten wij het belijden:

Wij kunnen niet.

Maar dan komt de Heer en zegt:

"Gij hebt recht gesproken: "Wij kunnen niet",—maar dit zeg Ik u:

Gij zult kunnen, gij zult den drinkbeker drinken, dien Ik drinke en gij kunt dat doen, omdat Ik het eerst gedaan heb, omdat Ik u voorgegaan ben door de duisternis van het lijden naar het eeuwig licht van de opstanding uit den dood der zonden.

Heerlijke vertroosting: Gij zult kunnen! Maar dan ook niet in eigen kracht onze weg gegaan, want zij die in eigen kracht de Hemelse heerlijkheid zoeken, zullen teleurgesteld uitkomen.

Laten wij ons dan toevertrouwen aan Hem, die Zijn kracht in onze zwakheid wil openbaren en wanneer dan in deze lijdensweken de vraag tot ons komt: "Kunt gij den drinkbeker drinken dien Ik drinke?" moge dan ons antwoord zijn:

"Ja Heer, wij kunnen, omdat Gij ons de kracht er toe geeft."

Op Uw genade zal ik leven,
Op Uw gena den doodsnik geven,
O Heer! aan Wien ik mij vertrouw.

A.J.B.

Johannesburg.

BRIEVEN VAN OOM SAREL.

Uitkijk, Maart, 1919.

Geachte Neef Willem,

Van harte hoop ik dat het met U en Uw huis nog goed gaat, als het niet zo is zal het mij spijten. Op Uitkijk zijn alle mensen nog gezond.

De tijd waarin wij leven is zeer merkwaardig, en Uw Oom denkt, dat het de moeite waard is in deze dagen te leven, vooral wanneer een mens van wat er gebeurt iets weet, en er iets voor gevoelt. Men zegt: het is vrede, en we zien er nog niets van; men beweert: er zal een broederschap komen onder de volken en we bemerken haat en nijd en vijandschap hoe langer zo meer. Waarom worden wij in deze dingen zo bitter teleurgesteld? Omdat de mensen van onze dagen niet rekenen met twee grote werkelikheden: God en Zonde. God, die regeert en de zonde, die onrust wekt.

Ook nog in andere opzichten is er moeite en verdriet. Velen onzer boeren, die verblijd met de

goede vooruitzichten van de oogst voor dit jaar, hoopten op een goede en voorspoedige tijd, zijn teleurgesteld nu de rupsen een groot deel van hun oogst hebben vernield.

Maar de Kristenen zien in deze tegenspoed niet alleen teleurstelling, maar veel meer, de hand Gods, die zijn dreiging volbrengt, over een mensengeslacht dat Hem niet kennen wil en vergeet dat Hij eerst dan zegenen kan, wanneer de volken en mensen willen leven naar Zijne geboden.

Terwijl de groten en machtigen der aarde hard bezig zijn een groot wereld rijk te stichten en in strijd met hun oorlogs-geschreeuw, dat ze vechten voor kleine natien, deze eenvoudig trachten dood te drukken, beginnen de eerste mannen in de kerk ook zo 'n plan te maken, om een groot en machtig geestelik Babel te bouwen. Er is n.l. een beweging aan de gang gezet om de verschillende kristelike kerken weder te verenigen, welke uitgaat van onze Engelse medegeloovigen, die ook aan de voorgangers der Hollandse kerken een uitnoodiging hebben gestuurd. Voordat ik daarover U schrijf, wil ik U eerst een stukje geschiedenis van de laatste tijd vertellen.

In het jaar 1910 of 1911 is er onder de leiding van de grote ijveraar op het zendingsgebied in Amerika John Mott, in Edenburgh, Schotland, een Konferentie gehouden van bijna alle kristelike zendings mannen in Europa en Amerika. Op deze Konferenti is duidelik gebleken, dat het zeer moeielik was de geloovigen uit alle tongen en natien tot een gezamenlik werk te bewegen en alleen de vaste wil om niet uiteen te gaan zonder iets gedaan te hebben, en de zelfverloochening der vrienden konden verhinderen, dat zij niets mislukte. Vele mensen en vooral de Engelsen schijnen niet te kunnen verstaan, dat godsdienst en nationaliteit sterk met elkaar zijn verbonden, zo sterk, dat het bijna onmogelik is alle natien tot een doel te laten samengaan.

In 1914 werd de verwoestende wereld-oorlog begonnen en gedurende die tijd van strijd is de zending der Duitsers die ook te Edinburg vertegenwoordigd waren, bijna overal door hun vijanden óf verhinderd óf tegengewerkt. Ja, maar zal men zeggen, dat hebben de Regeringen gedaan en niet de zendingsmannen. Ware dit slecht zo, dan zou men eerbied hebben voor die mannen, maar dit is zo niet. Zonder enig protest hebben de verschillende kerken in Engeland deze handelwijze hare Regering aangezien, goedgekeurd, gewild, en zelfs John Mott heeft alle gemeenschap met zijn broeders, die in Edinburg waren toegejuicht met wie hij had gebeden en gegeten opgezegd en verklaard met hen niet te willen en te kunnen samenwerken.

Zo sterk werkt de nationaliteits-band ook in de kerk en hoe wil men dan nu in Johannesburg alle kerken weder verenigen. Of is er alleen bedoeld ene weder vereniging van de Engelse kerken?

Neen, dat gelooft uw Oom niet, want hij weet, dat ook de Hollands-sprekende kerken zijn uitgenoodigd deel te nemen aan een Konferentie, waarop die wedervereniging zal worden besproken. Misschien denkt wel iemand dat zulk een vereniging van kerken in Zuid-Afrika mogelik is omdat we nu allen Britse onderdanen zijn. Dit moge zo zijn, maar de Hollandse kerken zullen niet kunnen vergeten, hoe het in de oorlog van 1899-1902 met haar is gegaan. Het is niet nodig hier nog eens in herinnering te brengen, hoe de kerken zijn geminacht en de leraars zijn gesmaad en mishandeld, niet door de Regerings-mannen zozeer als wel door de voorgangers van de Engelse kerken. Zelfs nu nog is er geen schijn van samenwerking en in Johannesburg, waar voor 1914 een vrij goede verstandhouding was, is na Julie 1914 samenwerking onmogelik gebleken. Wanneer nu de band der liefde en eensgezindheid zo zwak blijkt te zijn, dat bij elke strijd of oorlog deze breekt, waarom dan beproefd zulk een band te leggen?

Veel te weinig wordt éne grote gedachte van het kristendom telkens vergeten en niet het minst door de moeders van 't Angelsaksiese ras: t.w. dat de Heere Jezus niet is gekomen om een grote kerk, of grote gemeenschap te stichten, maar om het koningrijk Gods op aarde te brengen dat evenals geheel de Schepping zich openbaart in verscheidenheid van vormen. Het verschil tussen Gods werk en dat der mensen is dit: de Schepper geeft leven, de mens geeft regels en wetten: het leven openbaart zich in verscheidenheid—wetten openbaren zich in gelijkvormigheid. De kristelike kerk blijft bestaan, al is zij uitwendig ook verscheiden en verdeeld: de godsdiensten der mensen b.v. Mohammedanisme en al de Oosterse godsdiensten vallen uiteen, zodra die gelijkvormigheid aan wet en regel verbroken wordt.

Duidelik wordt die gedacht gezien in de keuze van Jezus discipelen. Wat is dit een ongelijksoortig gezelschap. Welk een verschil is er tussen deze twaalf mannen. Vergelijk eens de voortvarende Petrus met de bedaarde Johannes en de zwaarmoedige Thomas. Zie welk een verschil is er zelfs in de vier Evangelien, die hoewel ze allen ons de Heere Jezus beschrijven, ieder toch een geheel andere beschouwing van dat beeld ons geven. Is dit toevallig? Neen, het Evangelie is bestemd voor allerlei mensen voor allerlei volken. Het paart zich

aan allerlei mensen en natien, die met behoud van al hun eigenaardigheden door de Geest des Heeren worden doordrongen en hervormd. Wanneer men nu dit alles in een groot uitwendig geheel persen en dwingen, dan is gevolg daarvan versteening en dood.

Het koningrijk Gods op aarde kan nooit een groot Babel worden. In de middeleeuwen is dit beproefd door de kerk van Rome—en het is ten enemale mislukt. Zelfs in geval dit alles kon worden overwonnen, zou toch voor de Hollands-sprekende kerken een vereniging met de Engelse onraadzaam zijn. Het zou niet minder betekenen dan nationale zelfmoord.

Vraagt iemand mij, waarom het zo moeielik is de Joden tot het Evangelie te brengen, dan is mijn antwoord: zij gevoelen, dat zij door het Evangelie aan te nemen hun nationaliteit verliezen, indien zij het aannemen in de vorm, waarin de Europeese kristenen het belijden. Daarom tracht men nu ook de Joden tot Kristus te brengen in de lijn van de ontwikkeling van hun oude geschiedenis, d.w.z. hen Joden te laten blijven als natie en toch in Kristus te doen gelooven, zoals de eerste geloovigen Kristus als Heiland hebben aangenomen.

Iets dergeliks is gedaan in de Heiden-zending. Men tracht in de laatste tientallen van jaren nationale kristelike kerken te vestigen onder de ongekerstende volken van Azië en Europa, die hun eigen taal, volkszeden en gewoonten behouden, maar deze laatsten gereinigd en geheiligd door de geest van het Evangelie. Door deze wijze van handelen vervalt een groot bezwaar tegen de Evangelisatie der heidenen.

Waar dit nu zo is, wordt het duidelik dat, gesteld een vereniging van alle kristelike kerken bedoeld wordt in Engelse geest, in Zuid-Afrika nooit zo iets kan tot stand worden gebracht, zonder dat onze taal en nationaliteit gevaar loopt. Het spreekt toch van zelf, dat onze Engelse broeders nooit onze taal zullen aannemen in onze eigenaardige godsdienstige gewoonten zich gaan inleven. Wij zullen ons moeten oplossen in hun leven en ophouden Zuid-Afrikaners te zijn. Dit willen, dit kunnen wij niet.

Indien wij dit deden, dan zouden wij geheel denationaliseeren, gelijk wij zien bij hen ,die uit onze kerk overgaan naar een der Engelse kerken. Zij zijn in de regel èn op godsdienstig, èn op nationaal, èn op geestelik èn op taalgebied voor ons verloren. Ook omgekeerd is dit het geval. Een Engelsman, die zich bij onze kerk aansluit, is voor zijn eigen natie verloren, en wordt geheel met zijn nakomelingschap Afrikaner.

Om die reden is uit nationaal zelfbehoud een vereniging van deze kerkelike groepen onmogelik. Maar zulk een weder-vereniging wordt niet beöogd zal men zeggen. Wat dan? Samenwerking wordt gezocht tot bestrijding van sociale nooden, zonden, tot verdieping van geestelik leven, tot verbreiding van Evangelise kennis. Daarvoor is echter kerkvereniging niet nodig. Dit kunnen we doen, zonder in één kerkverbond te zijn. Hiervoor is echter een groot vereiste: wederkerige waardering van elkanders gevoelen en eigenaardigheden op kerkelik, maatschappelik en politiek levensterrein. Die waardering echter ontbreekt, ja, het wil uw Oom voorkomen dat die ook niet wordt gezocht. Integendeel de feiten spreken anders. Het gebeurt dikwijls, dat in de Engelse kerken mensen, leden onzer kerk worden opgenomen, of kerkelike handelingen aan hen worden toegestaan, die om de een of andere reden bij ons onder vermaning en tucht zouden moeten komen, doch die niet willen ondergaan. Zolang deze praktijken voortduren kan er van samengaan, samenwerking geen sprake zijn.

Bovendien zijn er nog vele andere punten, die samengaan, verenigen onmogelik maken. Zij zijn van historisen, leerstelligen en kerkrechterlike aard. Hierover misschien in een andere volgende brief.

Met groeten als altijd, uw Oom,

SAREL.

VOOR DE ZONDAGSCHOOL.

Zondag, 6 April 1919. Zesde Lijdensweek.

Te lezen: Marc. 15:21-41.

DE KRUISIGING.

Nadat Jezus door Pilatus ter kruisiging is overgegeven en door de soldaten bespot, wordt Hij weggeleid naar de strafplaats. Daar de Heer tekenen gaf van vermoeidheid, dwingen, kommanderen zij een zekere Simon van Cijrene (een Griekse kolonie op de kust van Noorl-Afrika) een vreemdeling, misschien vader van Rufus (Romeinen 16:13) om het kruis te dragen. Met Jezus worden twee moordenaars (oproermakers) ook gekruisigd. Dit is ook bittere spot: Hij Gods Zoon en koning der kerk, gelijk gesteld met oproermakers. De weg gaat naar Golgotha (Hoofd schedelplaats vertaalt Marcus): de ligging is onbekend, maar was buiten de muren: de naam is genomen van de vorm van het kopje (rond als een schedel), of van het gebruik als begraafplaats. De dood aan het kruis is een

schandelike straf, alleen toegepast bij slaven of oproermakers, of vreemdeingen en krijgsgevangenen. Geen Romein mocht gekruisigd worden. Deze doodstraf van Kristus wijst op het schandelike der zonde als oproer tegenover God. (Jesaja 53: 12.).

De soldaten richten de kruisen op, nadat zij eerst de gevonnisden er aan vastgenageld hebben. Dit geschiedde omtrent 9 uur des morgens. Zij willen Jezus wijn geven met mirre gemengd, welke iemand beneveld, dronken maakt, maar Jezus wil die niet drinken.

Zij verdelen zijn kleren en loten om de rok zonder naad een kostelik kledingstuk, misschien geschenk van vriendinnen. Boven zijn kruis staat in 't Hebreeuws, Grieks en Latijn Jezus de Koning der Joden (I.N.R.I.), wat de Joden willen veranderd hebben, doch Pilatus weigert (Joh. 19 : 19-22).

Overpriesters, Schriftgeleerden, het volk loopt toe, gaat voorbij, spot en scheldt. 't Is een nieuwtje, dat nieuwsgierigheid en spotlust opwekt .vgl. Marc. 11 : 1-18, met 15 : 29-32).

Jezus spreekt zeven maal (de zeven kruiswoorden). Ook deze vooral het 4e, "Eloi, Eloi. Lamma Sabachtani, wekt vernieuwde spot en smaad op.

Om twaalf uur breidt zich een zware duisternis uit over Jerusalem. Geen zonsverduistering, die onmogelik was omdat het volle maan was: waarschijnlik een ontzettende stofstorm uit het Oosten komend.

Omstreeks drie uur nam. sterft Jezus. Bij zijn sterven gebeuren er wonderen: aardbeving, scheuring van het voorhangsel in de tempel, opstanding der doden.

De officier der wacht (hoofdman over 100) zegt: Jezus is rechtvaardig: vrouwen zien Hem sterven.

Verg. Jesaja 53. Jezus dood is offer-dood, zoen-dood. Denk om het Paaschlam, uitleiding uit het diensthuis Egijpte, zonde

Zondag, 13 April 1919. Palm-Zondag. Te lezen: Marc. 15:42-47.

DE BEGRAFENIS.

Jezus is gestorven. Welke indruk maakt die dood?

Zoals wij zien: de hoofdman over 100 zegt: deze mensch was Gods Zoon! De volksmenigte getuigt door hun handelen, "deze mensch was onschuldig." De overpriesters, de vijanden zijn onrustig en bang, dat hij weer zal opstaan, verzegelen zijn graf en zetten ene wacht er bij. De vrienden slaan op de vlucht, behalve de vrouwen, die blijven en weenen, omdat zij hun vriend en meester hebben zien sterven.

De Romeinen hadden de gewoonte om de lichamen der gekruisten te laten hangen, totdat zij vergaan waren of door roofdieren verslonden. In Judea lieten zij toe, dat ze begraven werden (Deut. 21:22-23).

Nu Jezus dood is komen zijne vrienden te voorschijn. Jozef van Arimathea, een raadsheer, een der zeventig, en Nicodemus, bekend om zijn bezoek aan Jezus (Joh. 3) en zijn voorspraak voor Hem (Joh. 7:50-53) vragen van Pilatus het lichaam om het te begraven, wat Hij hen toelaat.

Na het lichaam te hebben gebalsemd, met mirrh en aloë (alewijn), brengen zij het naar het graf. De graven in Palestina, bepaald nabij Jerusalem, zijn niet in de grond gegraven, maar in de rotsen gemaakt, en worden gesloten met een zwaren steen, als beveiliging tegen roofdieren en dieven. De vrouwen zien alles aan, en omdat er haast is, wegens het vallen van de avond, spreken zij af, na de Sabbath, alles maar zorgvuldig te doen.

Zoo rust dan Jezus in een nieuw graf: er was geen ander nog in dat graf geweest, er kon dus ook geen ander lichaam opstaan. Het lichaam was niet gebroken, zoals dat der misdadigers: evenmin, als de beenderen van het Paaschlam gebroken werden (Exodus 12:46). Jezus is dus het ware offerlam, dat sterft voor de zonde op het Paaschfeest. Zijn begrafenis is bewijs van werkelik gestorven zijn, zoals ook het doorsteken van het hart getuigt.

Zondag, 20 April 1919. Paasch-Zondag. Te lezen: Marcus 16.

DE OPSTANDING VAN KRISTUS.

Na de Sabbath, vroeg als het licht wordt, gaan de vrouwen, n.l. Maria Magdalena (van Magdala, een dorp in Judea), Maria, de moeder van Jacobus, en Salome (de moeder van Jacobus en Johannes) naar het graf, om het lichaam beter toe te bereiden. Als vrome Israëlitinnen hebben zij daarmede gewacht tot de Sabbath voorbij was. Opmerkelik is het hoe alle vrienden van Jezus vast hielden aan de godsdienst der vaderen, en hoevele vrouwen onder hen waren.

Vol zorg gaan ze naar het graf. Wie zal de steen, waarmede het gesloten is, afwentelen: zij zijn te zwak. Maar de Heer zal voorzien.

Kort voor het aanbreken van de dag is een Engel uit de hemel verschenen en heeft de steen

weggenomen. De Romeinse wachters zijn gevlucht en worden als zij vertellen van die Engel en het uit het graf gaan van Jezus omgekocht om te zeggen, dat de discipelen hem hebben gestolen. Laffe leugen!

De vrouwen, verschrikt door de Engel, die vraagt "wienzoekt gij gaan naar de stad, om den discipelen te verkondigen, wat zij gezien hebben." Alleen Maria Magdalena komt met de discipelen. Petrus en Johannes, die ook zijn gaan zien, terug en allen vinden zij het graf ledig. De Engel, gekleed in het wit als een jongeling, heeft hen gezegd dat zij de boodschap moeten brengen, dat Jezus is opgestaan en gegaan is naar Galilea, waarheen zij Hem moeten volgen.

Aan Maria verschijnt de Heer, wie zij aan zijn stem herkent: ook zij moet zeggen, dat Hij zal opvaren naar zijne God en hunne God. Zijnen Vader en hunne Vader.

Ook verschijnt de Heer nog aan Petrus (1 Cor. 15:5, vgl. Lucas 24:34).

Zo is dan Jezus opgestaan en krachtig bewezen te zijn de Zone Gods. (Rom. 1:4.)

(Zo mogelik vergelijke men de opstandings geschiedenissen in Matth. 28, Lucas 24:1-12 en Joh. 20:1-18, met Marc. 16:1-8 met elkander.)

Znodag, 27 April 1919. Te lezen: Johannes 21:1-19.

DE OPGEWEKTE HEILAND EN PETRUS.

De boodschap door de Engel aan de vrouwen gegeven (Marc. 16:7) dat Jezus discipelen moesten gaan naar Galilea, waarheen Hij hen voorging, is gebracht en door hen opgevolgd. Wij vinden dan volgens het verhaal in Johannes hen ook in dat deel van Palestina bezig met hun gewoon werk: "vissen." Zij gaan 's avonds van wal, werken de gansen nacht, maar vangen niets. Iets dergeliks wordt ons (Lucas 5:1-11) verteld. Hebben Petrus en de anderen misschien aan die ontmoeting gedacht?

Daar verschijnt hun een vreemdeling, die van het strand af hen vraagt: Kinderkens, hebt gij niet eenige toespijs, n.l. voedsel dat niet gewoonlijk zooals brood, werd gegeten en bijkost was.

Als zij "neen" antwoorden, zegt de vreemdeling: "werp het net aan de rechterkant van het schip en gij zult vinden." Johannes, die met Petrus en vijf anderen ook in het schip was (vs. 2) zegt tot Petrus: "Het is de Heer." Terstond springt Petrus in de zee, Jezus tegemoet, terwijl de andere discipelen met het schip vol grote vissen (153) naar het land komen.

Op een daar brandend vuur, wordt nu vis gebakken en brood, en daarna de maaltijd gebruikt.

Uit deze betoning van wondermacht zien zij nu dat de Heer nog leeft. Zij kunnen dus weten, dat de Heer hen bij hun verder werk ook zal helpen: het was hen goed dit te weten omdat deze arbeid, vissers van mensen te zijn, menigmaal zoveel teteleurstelling brengen zou.

Vooral voor Petrus is deze verschijning van groot belang geweest. Driemaal heeft hij Jezus verloochend—driemaal vraagt hem de Heer: hebt gij mij lief: driemaal verzekert de discipel zijne Meester van zijne liefde: driemaal wijst die Meester hem nu zijn werk aan, n.l. de schapen, lammeren, d.i. de lidmaten sterke zowel als zwakke te weiden.

Hoe groot is de vergevensgezindheid, de liefde van Kristus jegens zijne volgelingen!

Wanneer iemand voor de Heer wil arbeiden, moet hij hebben geloof, maar ook liefde. Die liefde alleen kan brengen tot volgen, zelfverloochening, tot lijden en dood. Geen discipel van Jezus mag zijn eigen weg gaan: alleen dan wanneer wij Jezus volgen, zijn weg gaan, mogen wij rekenen op zijn hulp en steun, ook op voorspoed en zegen.

WESTELIKE RING.

De Westelike Ring vergadert D.V. op Dinsdag, 15April, 1919, te Potchefstroom, in 't kerkgebouw, om 10 uur v.m.

Beschrijvingspunten moeten bij de ondergetekende ingeleverd worden vóór 1 April.

S. VERMOOTEN,
Scriba, W. Ring.

Zeerust, 24 Jan., 1919.

NOORDELIKE RING.

De Noordelike Ringsvergadering zal gehouden worden D.V. op Donderdag, 27 Maart a.s., te Nijlstroom.

H. C. M. FOURIE,
Scriba.

Erasmus, 17 Jan. , 1919.

OOSTELIKE RING.

De vergadering van de Oostelike Ring zal D.V. gehouden worden op Donderdag, 10 April, 1919, v.m. 10 uur, in de kerk te Standerton. Deze vergadering is 14 dagen vroeger gesteld ter wille van de bevestiging van Ds. J. J. Prinsloo te Standerton.

L. E. BRANDT,
Scriba.

Johannesburg, 6 Februarie, 1919.

PERSOONLIKE ZAKEN.

Ds. S. Vermooten is voor de tweede maal beroepen te Potchefstroom.

Ds. J. J. Kuhn is beroepen te Makwassie, maar heeft bedankt.

Ds. J. J. Prinsloo zal, D.V., zijn afscheid nemen van de gemeente Trichardtsfontein bij gelegenheid van het daar te houden Nachtmaal op Zaterdag en Zondag, 29 en 30 Maart 1919.

Z.Eerw. hoopt verder zijn interede te doen, D. V., te Standerton bij gelegenheid van het Nachtmaal al daar op Zaterdag en Zondag, 12 en 13 April 1919, na te zijn bevestigd door de Konsulent, Ds. Jac. van Belkum.

Leraren der kerk en kerkeraadsleden van andere gemeenten zullen welkom zijn. Men geve kennis van komen aan de Konsulent.

We hebben in de vorige "Hervormer" medegedeeld, dat Ds. P. van Drimmelen op 17 December 1918 uit Humpata had geschreven, dat hij nog gezond was en tegen 22 Februarie hoopte terug te keeren, nu moeten we tot ons diepe smart berichten dat een telegram van Br. Ouderling A. Alberts aldaar op 1 Maart is ontavngen, waarin aan Ds. Prinsloo werd bekend gemaakt dat Z.Eerw. was gestorven aan de griep te Lubanga.

Dit is een hartverscheurende tijding voor de familie mevr. van Drimmelen met haar vijf nog zo jonge kinderen, van welke de jongste nog maar zeven maanden oud is.

Wij bieden de familie onze betuiging van hartelike deelneming aan en bidden haar de vertroostingen des Heeren toe. Laat de kerk ook harer in hare gebeden gedenken.

ALGEMENE VERGADERING.

De Kommissie der Algemene Kerkvergadering heeft besloten, ene Algemene Kerkvergadering van de Nederduitsch Hervormde Kerk in Zuid-Afrika op te roepen tegen 12 Junie 1919, v.m. 10 uur, in de kerk te Pretoria.

De aandacht van de Eerwaarde Kerkeraden wordt gevestigd op de bepalingen van Art. 8, 12, 19 van de Wetten der Kerk.

JAC. VAN BELKUM,
Scriba.

De ondergetekende verzoekt dringend van alle Kerkeraden, leraars en andere broeders de Almanakken die ze niet kunnen verkopen, onmiddelijk op te zenden. Wij hebben nog altijd vele aanvragen voor Almanakken, die we niet kunnen voldoen. De vóór 1 April niet teruggezonden Almanakken kunnen niet worden teruggenomen, en moeten betaald worden.

JAC. VAN BELKUM,
Redakteur.

De Hoofd-Superintendent voor Zondagscholen der Nederduitsch Hervormde Kerk heeft de eer mits deze te berichten, dat ene Konferentie van Superintendenten en Onderwijzers(essen) van Zondagscholen zal gehouden worden te Pretoria, D.V., Woensdag, 2 Julie 1919, v.m. 10 uur, in de kerk aldaar.

JAC. VAN BELKUM,

BERICHT VAN DE ADMINISTRATIE.

De rekeningen voor intekening op de HERVORMER zijn deze maand aan de intekenaars verzonden en eveneens bericht hierover aan de agenten. De Administratie verzoekt dringend dat de gelden toch zonder verzuim dadelik ingezonden worden, want het blad kost veel en de uitgaven worden niet door de inkomsten gedekt. Wij verzoeken ook de agenten hun uiterste best te willen doen voor de betaling, maar vooral ook om meer intekenaars te verkrijgen. Er zijn verscheidene agenten die nog geen enkele nieuwe intekenaar hebben aangebracht. Ons blad verdient betere steun. Wil nu ieder intekenaar proberen dit jaar nog een intekenaar er bij te krijgen?—Dit is voor een geheel jaar toch niet te veel gevraagd en het zal de Redaktie en Administratie veel helpen en moed geven om op deze weg voort te gaan tot bloei van onze Kerk.

H. J. L. Th. ROORDA.
L. E. BRANDT.

BERICHT VAN DE ADMINISTRATIE.
OMTRENT "DE HERVORMER."

In de vorige maand zijn de rekeningen voor intekening op "De Hervormer" uitgezonden tot een totaal bedrag van omtrent £150. Niettegenstaande het dringende verzoek van de Administratie om deze rekeningen zo spoedig mogelik te betalen, werd in de maand Februarie slechts ongeveer £28 ontvangen. Daar de kosten van uitgave weer verhoogd zijn, verzoeken wij dat de intekengelden zonder verzuim dadelik betaald worden. Willen ook de heeren agenten hiertoe hun zeer nodige medewerking geven?

OMTRENT DE ALMANAK 1919.

De almanak is nu in alle handen. Het is verblijdend te zien dat het aantal van de verkoop steeds toeneemt, maar het zal de Administratie nog meer verblijden als de verschuldigde shillingen zo spoedig mogelik betaald worden. Er zijn nu reeds drie maanden verlopen sedert de Almanakken verzonden worden en er is nog geen vierde gedeelte ontvangen van het bedrag, dat er voor verschuldigd is. Ook van vorige jaren is nog veel onbetaald gebleven, en het zou ons veel helpen als ook die schulden werden afgedaan.

Mogen wij vragen, dat onmiddelik na de aanstaande Maart en April Nachtmalen dit geld opgezonden wordt?

KERKDIENSTEN.

Ds. JAC. VAN BELKUM.

16 Maart, 1919, te Heidelberg, v.m. en 's avonds. B.Br. I. B. Bierman en A. H. P. Marais te Nigel, nam. 3 uur.

23 Maart, te Potchefstroom.

30 Maart, te Trichardsfontein.

5 en 6 April, Nachtmaal te Heidelberg, waarbij Ds. P. J. Ebersohn van Lichtenburg ook hoopt te komen. Catechisatie voor aannemen begint Dinsdag, 1 April, v.m. 9 uur.

13 April, te Standerton, bevestiging van Ds. J. J. Prinsloo.

Ds. H. C. M. FOURIE.

16 Maart, 1919, in de wijk van Ouderling S. J. van Staden, Premiermijn.

23 Maart, in de wijk van Ouderling W. de Beer.

13 April, Nachtmaal te Erasmus.

Ds. P. J. EBERSON.

30 Maart 1919, Nachtmaal te Ventersdorp.

6 April, te Heidelberg.

13 April, Nachtmaal te Lichtenburg.

4 Mei, Nachtmaal te Delarey.

AFSCHEID VAN Ds. J. J. PRINSLOO.

TRICHARDSFONTEIN.

Vrijdag, 28 Maart.

3 n.m.: Vergadering van de Kerkeraad van Trichards.

Zaterdag, 29 Maart.

3 n.m.: Voorbereidingsdienst.

7.30 n.m.: Gemeentevergadering.

Zondag, 30 Maart.

10 v.m.: Avondmaalsviering.

3 n.m.: Dankzeggingsdienst.

7.30 n.m.: Afscheidspreek van Ds. Prinsloo.

Maandag, 31 Maart.

8 v.m.: Gekombineerde vergadering van de Kerkeraden van Eendracht, Trichards en Bethal om aan Ds. Prinsloo ontslag te geven.

De gemeenten van Eendracht en Bethal worden ook uitgenodigd om bij deze Nachtmaalsviering tegenwoordig te zijn.

VRAGENBUS.

W.E. vraagt: Wil u zo goed wezen en geef mij inlichting omtrent het boek Openbaring van Johannes. Volgens ik in de Almanak van 1919 (zie bladz. 122) zegt Ds. Kuhn, dat hij maar later is toegevoegd bij de Bijbel.

Ik geloof niet, dat Ds. Kuhn dit zo zegt. Zijn redeneering is deze, dat in de oudste tijden der kerk de openbaring niet algemeen als kanoniek is aangenomen. Dit is waar, maar Ds. K. is niet geheel juist geinformeerd. De oude kerk heeft geleerd, dat de openbaring is geschreven ongeveer het jaar 70 ná Kristus: door de gehele kerk, met uitzondering van enige sekten, is het als een kanoniek boek aangenomen: het komt niet voor op de lijst der boeken in de besluiten van het Concilie van Laodicea, maar de echtheid van die lijst wordt bestreden. De Hervormers hebben het allen als een Bijbels boek aangenomen, en zelfs de meeste geleerden der 19e eeuw, ook de ongelovigen hebben gemeend, dat het een van de oudste kerkelike boeken is geweest.

v.B.

Br. J.J.B. vraagt: Ons lees in 1 Petrus 4:6: "daartoe is ook den dooden het Evangelie verkondigd, op dat zij wel zouden geoordeeld worden naar den mensch in het vleesch, maar leven zouden naar God in den geest."

Heeft men dus het Evangelie aan doden verkondigt?

Br. B. meent zeker, dat het Evangelie verkondigd is aan mensen, nadat zij dood waren. Dat staat er niet. De boodschap der genade is gebracht aan hen, toen ze leefden, voor hun dood is het hun gebracht. Zij hebben dat Evangelie bij hun leven aangenomen, hebben opgehouden voor de zonde te leven, en leven nu in de geest voor en bij God.

Br. J.J.B. vraagt verder: Welke is de betekenis van Johannes 5:25: Voorwaar, voorwaar zeg ik u, de ure komt en is nu, wanneer de dooden zullen hooren de stem van den Zoon van God en die ze gehoord hebben zullen leven."

Een vergelijking van vs. 25 met vs. 28 maakt duidelik o.a. door de woorden "en is nu" in vs. 25, dat we moeten denken in het eerste genoemde vers aan geestelik doden (vgl. Ephese 2:1-5), die het Evangelie horen zich bekeeren en leven, terwijl het laatste vers wijst op de opstanding op de jongste dag, als Kristus komt als Rechter.

OOK IETS OVER WIJN.

Er is een spreekwoord, dat zegt: "wie te veel bewijst, bewijst niets." Daaraan dacht ik, toen ik in het Desember-nummer het opstel las, iets over wijn, ons Nachtmaal en de Drankkwestie. Wanneer ik nu al het bijwerk, waardoor men de lachers aan zijn kant kan krijgen, voorbijgaan, dan krijg ik als inhoud van dat stuk, deze drie zaken, die besproken worden.

Ongegist brood is natuurlik brood en werd door de Israelieten gebruikt.

Evenzoon gegiste wijn is de natuurlike wijn en de drank der Joden geweest.

Daarom moeten wij bij het Nachtmaal ongegiste wijn gebruiken, en is het zonde gegiste wijn te drinken in die ure.

De schrijver wil dat in de "Hervormer" uittreksels zullen gegeven worden uit een Engels boek: "Bible and Wine," van Ferrar en John Abbey. Als A.S. dit wil doen, mag hij het doen, en als er plaats voor is, kan het mogelik wel eens een plaats vinden, hoewel ik zelf heel weinig voel voor hetgeen door Engelse schrijvers over dit onderwerp is geschreven. Waarom? Omdat de meeste Engelse schrijvers, evenals A.S. de Bijbel lezen met Westerse oogen en niet dat boek bezien zoals het gezien moet worden bij het licht der Oosterse toestanden. De reden dat vele geleerden zo dwaas met dit heilig boek omspringen is, dat zij niet het Oosten, speciaal de volkeren en hun zeden in Palaestina kennen.

Eerst wat over ongegist brood.

De eerste maal dat wij lezen van ongezuurd of ongegist brood is Genesis 19:3, waar Abraham zijne gasten ongezuurde koeken voorzet. Waarom? Omdat er geen tijd was voor het bereiden van ander brood. Zo ook maakt de boervrouw in Transvaal vetkoeken voor gasten, wanneer haar brood gedaan is en zij geen tijd heeft om te bakken.

Daarna lezen we weer van ongezuurd brood bij de instelling van het Paasfeest wanneer Israël ook geen tijd heeft brood te bakken en men op reis ook geen gedeesemd brood kan medenemen, dat gemakkeliker schimmelt vooral in het warme en vochtige klimaat. Daarom neemt een boer op trek, op jacht, bij Nachtmaal ook beschuit (tweemaal gebakken—oud Hollands tweebak) brood mede.

Hieruit volgt, dat gedeesemd brood reeds in die dagen het gewone voedsel was en slechts bij uitzondering ongezuurd brood werd gebruikt.

Gezuurd brood wordt niet alleen door de mens gebruikt, omdat het lekkerder is, maar vooral omdat het beter verteert dan ongegist van rouw meel gemaakt brood.

In zijn opstel geeft A.S. de verschillende woorden, die in de Hebreeuwse taal ons woord "wijn" betekenen. Nu wordt in de Bijbel 135 maal van wijn gesproken en 121 maal wordt daar gebruikt het woord Jajin. Etiopis waïn, en de overige woorden chemer, chamar, schemarim, Sobe zijn alleen bij de profeten en de latere schrijvers te vinden, en afgeleid van stamwoorden die, schuimen, opbruisen, gisten betekenen behalve Sobé, dat in Jesaja 1:22 gevonden wordt en voor vermengde, vervalste of versneden wijn gebruikt wordt.

Het woord Jajin, dat dus meest voorkomt, schijnt vreemd te zijn, en kan afgeleid worden van een ongebruikelik stamwoord, dat g i s t e n betekent en moet dan ook in Genesis 9:24, 1 Samuel 1:14 en 25; 37, vertaald worden door roes, dronkenschap.

Er wordt in geheel het O. Testament geen woord gevonden, dat ongegiste wijn betekent.

Palaestina is het land van de wijntak en vijgeboom. Nergens groeit deze plant zo weelderig als daar. Druivetrossen van meer dan een voet lengte en twee tot drie pond zwaarte worden daar gevonden. Wijn is een van de uitvoer produkten en maakt de wijnbouwer rijk, evenals de bereider van olie.

Wanneer er sprake kon zijn van ongegiste wijn, dan zou men een middel moeten uitvinden om het druivesap voor gisting te bewaren, want reeds van 6-12 uur na het trappen begint dit proces reeds. Ongegiste druivensap kan niet bewaard worden en bestaat dan ook niet, zodat de Israëlieten het ook niet gedronken hebben.

De wijn, die gegist is, zonder bijvoeging van enige stof, die de gisting bevordert en het alkohol gehalte vermeerdert is, in de regel niet zwaar: de Palastijnse wijnen, bevatten evenals de Franse medoc, de Duitse Rijnse en de Kaapse Drakensteijn soorten. In de wijnstreken in Europa, Azië en

Afrika waar de wijn tamelik zuiver wordt gedronken is de dronkenschap ook lang niet zo sterk als b.v. in Engeland, waar whisky, in Holland, waar jenever, in Rusland, waar brandewijn, in Amerika, waar rum, uit graansoorten en suiker wordt gestookt.

Als een bewijs hoe weinig mensen uit Europa de Bijbel verstaan is veel wat A.S. schrijft over de bruiloft te Kana: "Ik kan mij Jezus nie voor stel nie in geselschap van d r o n k mensen en nog al als meeoende en meergevende."

Ik ook niet, maar als A.S. wil in aanmerking nemen, dat de bruiloft in Palaestina onder de eenvoudige mensen zelfs minstens 7 dagen duurde, dat iedereen, familie, vrienden, vreemdelingen bij zo'n gelegenheid onthaald werd: dat de toevloed van vrienden soms meer dan honderd was, en dus velen van de wijn dronken: dat Jezus alleen 150 flessen verschafte en dat die wijn zeker onversneden land wijn was, dan denk ik, dat er op die bruiloft geen dronken mensen kunnen geweest zijn. Of maakt één fles per hoofd in zeven dagen gebruikt, een mens dronken?

Wanneer in Palastina ongegiste wijn de gewone drank was geweest, die zoals A.S. beweert door Jezus bij zijn laatste Paasmaaltijd gebruikt is, waarom hebben zijn eerste discipelen, die dan ook niet gebruikt en is de kerk niet in hun spoor gebleven. Oude gewoonten zijn taai, zoals wij b.v. zien in de Roomse kerk, die bij het Nachtmaal de ouwel gebruikt evenals de Lutherse, waarom hebben die kerken dan niet ongegiste wijn gebruikt? Wel omdat die er niet is.

Evenmin als A.S. ben ik lid van een afschaffers-vereniging, en even als hij gebrui kik wijn noch sterken drank. Even goed als hij ben ik ook tegen alle dronkenschap welke in de H. Schrift zonde wordt genoemd, en een beletsel is om het koningrijk Gods in te gaan. Maar om nu te gaan beweren: de Joden kenden en gebruikten ongegiste wijn, en gedeesemd brood is verrot brood dat is onhoudbaar, en geschiedkundig onjuist.

Laat A.S. dronkenschap bestrijden, daarin zal ik en de kristen hem willen helpen, maar hij verkondiged niet aan de hand van enkele Engelse schrijvers, dat ongeeiste wijn in Palaestina wordt gemaakt, welk gevoelen noch met de Schrift, noch met de resultaten van mannen, die jaren lang in Palaestina gewoond hebben, en het volk en het land kennen, overeenstemt.

v.B.

EEN WEG VOOR DEN KONING.

Eens zal de woeste heide bloeien,
Bekleed met welig rijpend graan;
Eens zullen eikeboomen groeien
Waar thans nog doorn en distel staan.
En alle heuvlen, alle dalen
Weergalmen eens 't herscheppingslied,
Als 't laatste wolkje voor de stralen
Van de eeuw'ge Zon der waarheid vliedt.

Bereidt, bereidt een weg den Koning,
Een heirbaan voor der heeren Heer!
Komt, al gij volken, tot Zijn kroning;
Brengt Hem uw heerlijkheid, uw eer!
Versmoort uw woedende oorlogskreten
In 't Hallel, dat ten hemel vaart;
Smeedt, naar de godsspraak der profeten,
Tot sikklen 't bloedig krijgsmanszwaard!

Gij, Koning! zendt Uw vredeboden;
Banier der volken is Uw kruis.
Gij heerscht in 't midden van de goden;
Hun tempels werpt Uw arm tot gruis.
Uw Geest waait over 't dor gebeente;
Gij wekt de dooden uit hun graf;
Uw hand verzamelt Uw gemeente,
Als schapen rond Uw hedersstaf.

Gij wandelt op de woeste baren,
En stilt de ontroerde volkrenzee;
Uw machtwoord breidelt haar gevaren;
De orkanen zwijgen U gedwee.
Hoe de afgrond brande, 't noodweer woede;
Reeds blauwt van ver 't gewenschte strand.
Ons scheepje is veilig in Uw hoede,
En 't roer ligt zeker in Uw hand!

Neen, nooit zult Ge ons geloof beschamen,
O Heiland, schoon Ge Uw komst vertraagt.
Reeds pakken zich de wolken samen ...
Ten zegewagen, die U draagt!
Kom, sterke Goël, groote Koning,
En Priester van Gods heiligdom!
Sticht hier Uw tempel, hier Uw woning;
Uw wachtend volk juicht biddend: Kom!

J. A. WORMSER.

Bovenstaande regels vond ik in de "Koningsbode." Ik neem ze hier in ons blad over als een aandenken aan een innig-geloovig kind Gods die in Maart 1916 is ingegaan in de haven der rust, waarvan hij gezongen heeft.

DOGMATIESE ONDERWERPEN.

GODS WEZEN.

Daar wij er ons niet aan wagen, een wetenschappelike dogmatiek te schrijven, maar enkel willen handelen over kristelik dogmatiese onderwerpen, is het geheel onnodig te beginnen met een overzicht van de gevoelens van vroeger en later tijd over God. Voor ons kristenen is er maar één enig God, bij de Joden bekend als Jehovah (Jahveh) of de eeuwig zijnde. Wij nemen uit de H. Schrift over, als wij God willen beschrijven, wat de Heere Jezus zegt in Johannes 4:24: God is Geest, (niet een Geest, zoals in de Nederlandse vertaling staat, wat Hem zou beperken), dus onzichtbaar voór het lichamelik oog en ontastbaar voor het aardse lichaam. Deze omschrijving van Gods Wezen, als geestelik, niet beperkt, lichamelik, is ook de grondslag van het tweede gebod, en de strijd van Israël's profeten tegen afgoderij en uitwendige vereering van het Hoogste Wezen.

Als Geest staat God boven al het geschapene, dat wel een geest heeft in het lichaam, maar juist daardoor geen e n k e l geestelik bestaan kan hebben. Noemen wij God Geest, dan denken wij daarbij niet aan iets dat niet zichtbaar is en dus onbestaanbaar, maar aan een alles doordringende, zich wel bewuste Macht, die overal zich laat kennen en doet gevoelen. God dus is in geheel de wereld, maar niet één met haar. Hij staat boven haar en buiten haar, als een onafhankelik oneindig Wezen.

Wij hebben dit ook weer niet zo te nemen, alsof God buiten het geschapene staande, zich om die wereld niet zou bekommeren. Hij is niet, zoals iemand dit heeft uitgedrukt, als een horlogiemaker, die eenmaal dat kunstig raderwerk gemaakt en in elkander gezet hebbende, nu maar dit aan zich zelf overlaat. Volstrekt niet, de Schepper van hemel en aarde blijft voortdurend met haar, werkt in haar en woont in haar.

Verheven boven de wereld, is Hij toch tevens in de wereld.

Het is nodig deze kristelike beschouwing van het Wezen Gods in onze dagen niet alleen in het oog te houden, maar daarbij ook te blijven staan. Immers wij blijven geloven daardoor aan een zich zelf bewust, oneindig Wezen, dat onafhankelik bestaat in zich zelven en van de Schepping onderscheiden is, ja, haar als Heer en Meester bestuurt en regeert, naar door Hem vastgestelde wetten en ordeningen. Nu zeggen wel velen dat wanneer dat Hoogste Wezen zo bestaat, wonderen onmogelik zijn, en gebedsverhooring dus inbeelding, maar wanneer wij daarbij tegelijkertijd vasthouden aan zijn onophoudelik werken in de wereld, dan worden deze beide zowel mogelik als waarschijnlik. De zich zelf bewuste en zelf bepalende Geest kan ook toestanden te voorschijn brengen en werkingen scheppen, die nodig zijn tot bereiking van zijn doel. Daarom twijfelt ook geen levend en geloovig kristen aan Gods macht om hem te horen en wonderen te doen. Dit te meer ,omdat wij eindige mensen, Gods Wezen, Willen en Werken niet kunnen begrijpen en verstaan, dan alleen in zoverre ze uit de schepping worden gekend en doorzien.

In de mensen-wereld openbaart die enige God zich op tweeërlei wijze, n.l. als Heer en Meester, en als Vader.

Dat Hij Heer en Meester is over zijn Werk als Schepper en Maker behoeft geen lange uiteenzetting. Wat iemand schept, maakt, te voorschijn brengt, is zijn eigendom, waarover hij beschikt, en dat hij maakt zo hij dat wil, overeenkomstig het doel, waaraan hij het wil laten beantwoorden. De profeet Jeremia: 18:4-6, geeft in een beeld van de pottebakker een zeer goede gedachte, n.l., dat die werkman met de leem een vat kan maken zoals het recht was in zijne oogen. Zo is het ook het recht de Heeren, om met zijne schepping te doen wat Hij wil en zoals Hij dit goedvindt. Daarom is niet alleen al het geschapene aan God, als zijn Maker, onderworpen, maar eist Hij ook volkomen gehoorzaamheid aan zijn wil, omdat Hij is de Heer en de Meester. Gods recht op onze gehoorzaamheid berust dus op het feit, dat Hij ons heeft gemaakt, en daarom is ongehoorzaamheid, zonde, overtreding, rebellie. Dit schijnbaar tijrannise gezag wordt evenwel verzacht door dat God ook als Vader staat tegenover ons. Als zodanig stelt Hij in ons belang en doet Hij wat voor ons goed is. Hij heerst niet over ons met hardheid en onverzettelikheid, maar met innige en teedere liefde, waarom dan ook het Nieuwe Testament zijn Wezen ons beschrijft als Liefde. Door deze liefde, die zich openbaarde in de zending van Jezus Kristus zijnen Eeniggeboren Zoon, heeft Hij weer met ons mensen de betrekking hersteld, die door de zonde was verbroken en daardoor het bewijs gegeven, dat Hij niet alleen boven ons staat als Heer, maar ook bij ons is als Vader, die in de wereld woont. Daarom kan Hij ons horen en verhoren, en ons in zijne gemeenschap herstellen. Voor het kristelik bewustzijn is Hij dus èn Heer èn Vader, staat Hij boven ons en is Hij in ons.

J. A. STRAUSZ.

Derde Hoofdstuk (vervolg.)

DE PASTORIE.

Het geloof van de vader der predikantsvrouw, zat in een strenge bijna zware en harde bast. De leer van de Lutherse kerk stond voor hem rotsvast, daaraan te zien schudden ergerde hem. Even weinig kon hij de frisse volle blijdschap des geloofs verdragen bij die mensen, voor wie de leerstellingen, geloofs schatten waren geworden; van opwekkingen, bijzondere genade bewijzen wilde hij niet weten, zij schenen hem niets dan ijdelheid en opgeblazenheid: evenzo sterk haatte hij rationalisme en pietisme.

In deze geest van tucht, vrome gewoonten en reine leer, werd deze latere predikantsvrouw opgevoed, en deze zelfde geest van kerkelik, huiselik leven bracht zij in haar huwelik mede. Teer van lichaamsbouw, niet groot, niet klein, maar steeds gezond is zij 85 jaar oud geworden. Zij had een geestig gelaat: haar scherp verstand stond op haar gezicht te lezen. Sterk van geheugen, helder van oordeel, vaardig in het spreken van andere talen, die zij gemakkelik leerde, verborg zij onder de uitwendige rust en nuchterheid ener Westphaalse vrouw, een heerlike diepte van gemoed en ene licht ontvlambare warmte van hart. Toen Strausz om haar aanzoek deed, had hij een harde strijd met de vader: vooreerst lag dit kind hem na aan het hart en ten tweede had hij gewenst, dat een koopman, aan wie hij zijne bezigheid kon overdragen, zijn schoonzoon geworden ware. Daarom werkte hij dit aanzoek zeer tegen. Beide moesten zij wachten, maar de vurige liefde der jongedochter overwon ten slotte toch alle hinderpalen.

Haar huwelikwas een beeld van zalig geluk. Het woord, dat Strausz zo dikwels tot echtgenoten sprak: "Waar hartelijkheid woont, daar is ook eensgezindheid," was bij deze twee de zuiverste waarheid. Nog bij hun tachtigste jaar was hunne liefde als die van een bruids paar. Wanneer wij van zijn gouden bruiloft vertellen zal de lezer dit wel bespeuren. Tweemaal had zij een dood kind ter wereld gebracht ,en met kommer zag zij haar volgende bevalling tegemoet. Men had haar geraden naar een ander huis te trekken, maar daarvan wilde zij niets weten: zij hield dit voor bijgeloof. Kort voor de geboorte van haar zoon, de later hofprediker te Berlijn, was zij in de kerk om bij de voorbereiding voor de plechtige lijkdienst van Frederik de Groote toe te zien. Strausz zeide toen: "Ga ook eens op de prediktstoel en zeg een Bijbelwoord." Hardop sprak zij toen: "Alzoo lief heeft God de wereld gehad." "Zo," zeide Strausz, "houdt je daaraan vast: je hebt de beste spreuk genomen. En wanneer God je helpt en je een zoontje krijgt, en deze met Gods genade een predikant wordt, dan zal hij weten, dat hij reeds in zijn moederschoot op de predikstoel geweest is en over dat grote thema heeft hooren prediken."—God gaf haar vijf kinderen, van welke slechts twee de ouders overleefd hebben—een zoon, de latere hofprediker, en éne dochter, die tot de dood harer ouders thuis bleef en eerst later op haar zeven en veertigste jaar trouwde. Voor deze kinders was zij de trouwste moeder: boven alles gaf zij hen diepe indrukken van Gods nabijheid, vertelde hen met diepe ernst de Heilige Schrif, en plantte in hunne harten de vreeze der Heeren, een diepe afschuw van alles wat ruw en laag was, een vasthouden aan tucht, gewoonte en onvoorwaardelike gehoorzaamheid. Zelf was zij goed thuis in de Schrift en in de kerkliederen, daar zij zeven jaren lang catechisatie onderwijs had genoten en bleef ook, zoals zij geleerd was, een dappere Lutheraanse, die eerst langzamerhand er aan kon gewend worden een gereformeerde schoonzoon en schoondochter te hebben. Trots hare innige liefde voor haar man, kon zij maar moeielik verdragen, dat hij zoveel hield van de Broedergemeente aan welke hij zoveel te danken had., Haar man sprak het Frankense, zij het Sacksise dialect: zo hadden zij ook twee verschillende kerktalen, maar uiteindelik verstonden ze beide toch die taal, die in de hemel werd gesproken. Op haar oude dag zag zij voor het eerst een hulpprediker. Zij ging niet meer uit, ontving ook geen vreemden meer. Haar tehuis was de catechisatie-kamer, waar zij zich ophield. Daar lag haar opengeslagen Bijbel, waar in zij bijna geheel de dag las. Ook haar Zondag bracht zij daar door, omdat zij niet meer naar de kerk gaan en horen kon. Maar haar oog was zo verwonderlik helder, dat zij met haar ogen sprak en hoorde. Zij verstond, ofschoon doof, elk gesprek alleen door de ogen. Zo leefde zij eigenlik steeds in de kerk. Bij deze huisgenooten kwam nu ook de hulpprediker of de "adjunct". Strausz was toen tachtig jaar en de lange moeielike paden vielen hem zwaar. Rijden kon hij niet meer, want de trouwe schimmel, had eenmaal zijn zwaar lijvigen meester afgegooid, die daardoor zijn arm had gebroken. Daarom moest hij hulp hebben. Op Zondag Invocavit (zevende Zondag voor Paarschfeest), wanneer in de Duitse kerk over de verzoeking in de Woestijn moet gepreekt worden, zou de hulpprediker voor 't eerst preeken. Als deze na een mars van zes uur door de sneeuw bij de pastorie aan-

kwam, ontmoette de oude heer hem met deze vraag, zijn eerste woord tot hem: "Zo, zijt gij daar, die hier morgen met de duivel wilt beginnen?" De hulpprediker: "Ja, maar ik wil niet met de duivel beginnen, maar met het I n v o c a v i t: in de nood roep ik hem aan" (Psalm 91:15). "Als gij zo met de duiwel wilt beginnen," zegt Strausz, "ben ik het met u eens." Daarna liet hij zich het thema en de tekstverdeeling zeggen en besloot, terwijl hij hem de hand gaf: "Gij hebt goed verdeeld: wie goed verdeelt (zijn tekst), leert goed, daarom zult gij de mensen good leeren."

Daarna kwam ook de vrouw des huizes nader, gaf de hulpprediker de hand en zeide: "Gij zijt ter wille van mijnen heer, zes uur door de sneeuw gelopen. Wie hem zo lief heeft, heb ik ook lief, en zal ik ook blijven lief hebben."

Zo kwam hij bij de twee oude mensen in huis. Dat deze vrouw zich steeds staande hield, was hem gedurig een raadsel. Zij at en dronk bijna niets, en met haar was het als met deoude Tobias, die tot zijn zoon zeide: "Het schijnt wel, dat ik met u eet en drink, maar ik het onzichtbare spijs nodig, die geen mens kan zien."

Voor en na elke maaltijd werd gezongen. Strausz hield heel veel van gezang, ofschoon hij nooit wetenschappelik daarin was onderwezen. Maar zijn heldere, hoge stem, zijn jeugdige lust in het hart, lieten hem niet toe te zwijgen. Midden in een gezelschap hield hij plotseing op en zong een vers of een lied. Zo maakte hij bij doop—trouw en aannemings-plechtigheden in huis. Aangrijpend was het menigmaal, wanneer in de stilte van de nacht bij een stervende, die het H. Avondmaal had ontvangen, uit de eenzame boere woning het lied klonk: "O Lam Gods onschuldig." Bleef nu en dan het gesprek steken, te huis of buiten, dan werd dadelik gezongen. Nog in zijn ouderdom leerde hij gaarne geestelike liederen, welke hij dan ook wilde, dat zijne gasten zoude leeren, die hij overhoorde. Boven alles hield hij er van Duitse kerk liederen in het Latijn te vertalen, een groot aantal waarvan hij ook werkelik overgebracht had. Van zijn Latijns gebeden boek wilde hij geen oogenblik afstand doen. Als de hulpprediker het eens voor acht dagen van hem wilde leenen, zeide Strausz: "Neen, gij zult het vergeten." "Nu dan vier of drie dagen." "Gij vergeet het." Nu zeide de adjunct, "vermaak het mij dan als u sterft." "Ik kan nog langer leven dan u." "Nu, laat het mij dan na, voor het geval, dat gij vroeger sterft dan ik: ik kan het u medebrengen in de hemel." "Ach, ge zul het vergeten." Het boek kreeg hij niet.

Kostelik waren de tafelgesprekken en daaronder de rijke levenvervaringen, die de oude heer als de beste toespijs gaf. Dan sprong zijn humor in 't licht: hij wist alles zo geestig in woordspelingen te zeggen, ja dikwijls met een enkel woord en kende zeer nauwkeurig elke persoon en elke omstandigheid. De gesprekken liepen over hemel en aarde, over tijd en eeuwigheid ,over leven en sterven. Over 't laatste sprak hij veel, en dan kwam de verzekerdheid van zijn geloof, zijn blijde geest, waaraan de dood niets kon doen, recht voor de dag. Ik laat hier een paar van zulke gesprekken over de dood volgen, die in zijn tafelgesprekken gevonden worden, en ook enkele van zijn spreken bij het vuur.

Als eens gesproken werd over sterven, zeide Strausz: Het is een slechte manier van spreken om te zeggen: "Deze en die is een lichte dood gestorven." De meeste mensen sterven zwaar, zelfs wanneer zij zacht en snel over de lichamelike dood heenkomen. Slechts een kind Gods kan een lichte dood sterven, omdat het niet meer van de wereld is Wie de wereld nog in het hart draagt, die kan zelfs in Elia's wagen niet in den hemel rijden, omdat hij te zwaar is. Zelfs Elias heeft zijn mantel moeten laten vallen. Daarom moet men zich voor die laatste reis klaar maken, zoals men zich voor een aardse reis klaar maakt: met dit onderscheid evenwel dat het hierbij niet op i n p a k k e n en m e d e n e m e n, maar op u i t p a k k e n en a c h t e r l a t e n aankomt.

"Als ik sterf, behoeft ge mij niet ver te zoeken," zeide hij eens, "want er zal bij mij geen grote verandering komen." Ik woon nu nog in de onderste verdieping, en trek dan over naar de tweede, waar 't mooier is. Hoe het er daar uitziet weet ik reeds in de geest. Maar wanneer men daarvan spreekt, zonder in liefde met de Heere verenigd te zijn, dan is het, alsof een graveur een landkaart maakt van een land, dat hij niet kent.

Niet de grote slagen van het noodlot noch ziekte en dood zijn het, die op ons bestaan de donkerste schaduw werpen dat doen veeleer de kleine speldeprikken in dit leven.

* * *

De dagen schijnen niet verre meer dat de oprechte kristenen weder een verachte sekte zullen uitmaken.

(Ingezonden.)

Nooitgedacht,
P.K. Devon,
12.12.1919.

De Redakte van "De Hervormer."

Waarde heer,

Gelieve deze opmerking in uw blad te plaatsen. Ek zie in de Almanak van 1919 'n weerlegging van iemand die zijn naam teken J.J.K., die skrijft over de Millennium. Ek wil gaarne van de heer J.J.K. verneem wat meen hij in zijn bewering omtrent de 1000 vrede-jaren die in Openbaring zo beschreven staat. De heer J.J.K. zegt in zijn stuk: "Ek zeg nie dat Openbaring niet goed is, of nie Gods woord is, maar volgens zijn opmerking wil hij daarom zoveel te kennen geef, dat daar geen 1000 vrede-jaren zal wees." Zo wil hij te kennen geef dat de Heere Jezus en zijn apostelen daar niets van gezegd hebben, maar ek wil gaarne van de heer J.J.K. weten of Johannes nie een van zijn apostelen was. Volgens het Evangelie was hij een van zijn allerliefste apostelen, die toen hij het boek van Openbaring geschreven heeft door de geest geleid werd, om hem de verborgene dingen van de Voorzienigheid van God te openbaren. Ek wil dan ook van de heer J.J.K. weet wat hij zegt van Openbaring 22, versen 18 en 19, waar hij zegt: Want ik betuig van een iegelik, die de woorden der profetie dezes boeks hoort: Indien iemand tot deze dingen toedoet, God zal over hem toedoen de plagen, die in dit boek geschreven zijn; en indien iemand afdoet van de woorden des boeks dezer profetie, God zal zijn deel afdoen uit het boek des levens, en uit de heilige stad, en uit hetgeen in dit boek geschreven is: en verder vers 20. Die deze dingen getuigt, zegt God. Ja ik kom haastiglik. Amen. Nu wil ik gaarne van de heer J.J.K. weten, of hij de gehele Bijbel erken van Genesis tot Openbaring voor Gods woord, en of hij net hetgeen dat goed voor hem is, daar uit neemt. Hier zal ik eindigen, afwachtende op een antwoord van de heer J.J.K. zelf.

Zo verblijf ik na afwachting, de uwe,

W. J. BASSON,
Oud-ouderling,
P.K. Devon, Dist. Heidelberg.

UIT DE PERS.

Rusland.—De Bolsjewiki en de Kerk.—De Russise Kerk lijdt zwaar onder de druk van het despotisme der Bolsjewiki. Van lijdelik verzet kan zelfs geen sprake zijn. Zij moet zich in alles buigen onder de knoet van de verdrukkers. Het konsilie (zoveel als Synode) kan niet meer samenkomen. Het ambt van promator der heilige Synode is opgeheven: de kerkelike aangelegenheden staan evenals de scholen onder de volkskommissaris Lunartschafly. Bij de openbare discussies, die in de laatste weken in Moskou plaats hadden over Socialisme en Kristendom, verklaarde Lunartschafly, dat "de strijd van de nieuwe geest niet gaat tegen de priesters in de kerk, die reeds lang zelf hun krediet verspeeld hebben, maar tegen de werkelik gelovigen, want in de tegenwoordige tijd is het schild van de ootmoed niet nodig, maar wel het zwaard. De tegenwoordige Regering roept tot opstand. Zelfs Kristus is tans aan de zijde van het Bolsjewikisme. De bevrijding der armen, die tot hiertoe niet gelukte, is tans een feit geworden. Noch de kristelike ootmoed, noch de leer van Tolstoi van zich niet verzetten, kan de leus zijn van een Regering, die voorgenomen heeft haar voorgenomen program uit te voeren."

Als wij zo iets lezen, dan verwondert het ons niet, als bericht wordt dat tal van geesteliken in de grootste nood verkeeren. Men ontmoet in de straten van Moskou vele priesters, die koeranten verkopen. Velen zijn genoodzaakt een handwerk uit te oefenen, of op andere wijze in hun behoeften te voorzien. Bij het beslag leggen op de woningen en het verbeurd verklaren der goederen wordt voor de geesteliken geen uitzondering gemaakt. De talrijke privaatkerken, die in Rusland gevonden worden en de kapellen in privaat gebouwen, scholen en ziekenhuizen zijn reeds gesloten.

Het is te verwachten, dat op een zekere dag ook de grote kerken gesloten worden, in weerwil van het feit, dat grote menigten uit het volk dageliks die kerken bezoeken om te bidden. Ja, er wordt juist te meer op het sluiten van de kerken aangedrongen, omdat zovelen ze bezoeken, omdat dit kerkbezoek een protest is tegen het doen der onderdrukkers.

—Uit het "Gereformeerd Kerklblad."

Snel rijpen Gods vruchten niet: al het waarachtig blijvende in zijn rijk moet langzaam en van lieverlede toenemen.

VERSLAG VAN DE ALG. KASSIER VAN DE ONTVANGSTEN IN JANUARIE EN FEBRUARIE 1919.

	£	s.	s.	£	s.	d.
Algemeen Fonds:						
Gem. Marico	53	7	5			
Gem. Memel	3	0	3			
Gem. Vereeniging	10	3	3			
Gem. Venterskroon ...	10	0	0			
Gem. Bloemhof	1	8	0	77	18	11
Theol. Kweekschool:						
Gem. Potchefstroom ...	117	6	0			
Gem. Marico	77	4	6			
Gem. Middelburg	33	9	0			
Gem. Standerton	15	0	0			
Gem. Memel...	5	6	0			
Gem. Vereeniging	40	13	0			
Gem. Venterskroon ...	10	0	0			
Gem. Eendracht	21	12	6			
Gem. Erasmus...	5	12	0	326	3	0
Studiefonds:						
Gem. Eendracht	7	17	10			
Gem. Ventersdorp	2	16	3	10	14	1
Almanakken:						
Januarie...	23	1	10			
Februarie	25	8	0	48	9	10
Vormen				0	3	0
Z.S. Roosters				2	9	0
Wetten				0	15	0
Weduwfonds:						
Gem. Potchefstroom ...	17	10	0			
Gem. Johannesburg ...	9	8	4			
Gem. Klerksdorp	16	0	6			
Gem. Marico	22	9	2			
Gem. Middelburg	6	3	2			
Gem. Standerton	3	2	5			
Gem. Memel	0	14	6			
Gem. Vereeniging	1	14	6			
Gem. Venterskroon ...	4	4	9			
Gem. Wolmaransstad ...	4	8	3			
Gem. Waterberg	2	12	6			
Gem. Eendracht	9	1	10			
Gem. Vrede...	0	16	1			
Gem. Heilbron	1	7	2			
Gem. Bloemhof	1	4	6			
Gem. Erasmus	38	12	5			
Ds. P. v. Drimmelen ...	25	0	0	164	10	1
Weduwfonds. Interest:						
G. F. P. Peter...	7	10	0			
A. H. Mitchell...	8	0	0	15	10	0
Hervormer:						
Intekening	38	9	1			
Advertenties	1	10	0	39	19	1
Huishuur Ds. Goddefroy:						
Gem. Johannesburg ...	4	6	0			
Gem. Marico	5	6	0			
Gem. Erasmus	5	0	0	14	12	0

H. J. L. Th. ROORDA,
Alg. Kassier.

AS DIT MAAR DIE KLEUR HET.

Een predikant in 'n sekere land beroem eendag sich daarop, dat aan sij kerk die meeste mense behoor en so baing van die voorklas mense selfs.

'n Boertjie het dit aangehoor en sê toen:—"Meneer, nou jij daarvan praat, staan ek en denk aan 'n geskiedenis, wat hulle mij eendag vertel het. 'n Melkboer het deur die stad gerij met sij waantjie met kanne melk daarop. Hij het 'n bietjie onvirsichtig gewees, en toen kantel die waantjie om bij 'n vuile, modderige gracht. Die melk stroom die gracht in. Hij begin op die daad te skep vir al wat hij wêrd is, in die lege kanne. Toen daar straat-reinigers kom, wat daar ook wil water skep om die straat mee af te spoel, wil hij hulle dit verbied en hij roep: "Al wat wit is, is mijne!" Nou ja, meneer, ek denk: Kerke skep pertijmaal wel wat ruim in die wêreld om die kanne vol te krij."

A.S.

* * *

"Wees u zelf," zei ik tot iemand,
Maar hij kon niet; hij was niemand.

* * *

Het kristelik leven moet zijn een lied zonder woorden.

* * *

Wij mogen onze leermeesters niet altijd zelve kiezen.